

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти

Кафедра соціальної роботи та соціальної педагогіки

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Факультету психології,
соціальної роботи та спеціальної
освіти

Протокол № 2 від 15 березня 2023 р.

Голова Вченої ради

Наталія КЛІШЕВИЧ

ПРОГРАМА

АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

(назва форми підсумкової атестації)

спеціальності: 231 Соціальна робота

(шифр, назва спеціальності)

рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)

освітньої програми: 231.00.04 Соціальна адвокація

(шифр, назва освітньої програми)

Схвалено на засіданні

кафедри соціальної педагогіки та соціальної
роботи

Протокол № 1 від «31» січня 2023 р.

Зав. кафедри

Тетяна ЛЯХ

2022-2023 навчальний рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна підготовка фахівців спеціальності «Соціальна робота» за освітньою програмою 231.00.04 Соціальна адвокація ґрунтується на інтеграції навчальних дисциплін, які спрямовані на підготовку компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі соціальної роботи, здатного на високому професійному рівні виконувати свої обов'язки у сфері соціальної роботи з різними категоріями отримувачів соціальних послуг, здатного планувати альтернативні стратегії розв'язання соціальних проблем цільових груп та організовувати та проводити адвокаційні кампанії для вразливих категорій населення.

Актуальним у процесі підготовки майбутніх соціальних працівників є дотримання співвідношення теоретичного та практичного компонентів, що передбачає формування знань, умінь та навичок та проявляється у багатьох аспектах професійної діяльності. Розробка та впровадження практичних технологій і технік у роботі в системі «соціум-людина» та «людина-людина» спрямовані на забезпечення якості професійної підготовки та ефективності професійної діяльності у соціальних агенціях.

Професійна підготовка майбутніх соціальних працівників вимагає сформованості певних особистісних якостей, які забезпечуватимуть успішність майбутньої діяльності (професійна компетентність, професійне мислення, робота в команді, робота з клієнтами, емпатія, комунікативність, аналіз ситуацій та проблем).

Отримання першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю «Соціальна робота» базується на визначенні рівня підготовки випускників із дисциплін, спрямованих на формування загальних компетентностей та дисциплін, спрямованих на формування фахових компетентностей професійно-практичної підготовки відповідно навчального плану.

Чинним навчальним планом підготовки передбачено комплексний екзамен з теорії та технологій соціальної роботи.

Питання атестаційного екзамену відповідають змісту робочих навчальних програм дисциплін, які виносяться на підсумкову атестацію згідно з ухвалою кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

На атестаційний екзамен виносяться зміст наступних навчальних дисциплін:

- Теорія та історія соціальної роботи
- Основи технологічного забезпечення соціальної роботи
- Основи соціально-правового захисту
- Технології соціальної адвокації
- Соціальна робота з людьми з інвалідністю

Форма проведення – тестова.

Тривалість – 120 хв.

Оцінювання: тест оцінюється за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання знань

Кількість балів (max – 100)	Критерії
90 – 100	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
82 – 89	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
75 – 81	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
69 – 74	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
60 – 68	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 59	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ПРОГРАМА
атестаційного екзамену
зі спеціальності 231 Соціальна робота першого (бакалаврського)
освітнього рівня за освітньою програмою 231.00.04 Соціальна адвокація

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сутність соціальної роботи як виду професійної діяльності, соціального інституту та науки. Історичний розвиток розуміння сутності соціальної роботи. Сучасні визначення соціальної роботи. Провідні категорії соціальної роботи. Практика соціальної допомоги та благодійності як підґрунтя становлення професійної соціальної роботи. Соціальна допомога, соціальний захист та благодійність в історії людства. Передумови зародження професійної соціальної роботи в Західній Європі та Північній Америці. Основні етапи становлення професійної соціальної роботи зарубіжних країнах. Сучасний стан соціальної роботи в світі. Історія та сучасний стан професійної соціальної роботи в Україні. Соціальна робота як вид професійної діяльності. Сутність поняття «теорія соціальної роботи». Класифікація теорій соціальної роботи. Компоненти теорії соціальної роботи. Сучасні теорії соціальної роботи. Надавачі та отримувачі (користувачі) соціальних послуг та втручань, соціальні працівники (фахівці, волонтери) та клієнти й їх оточення як суб'єкти соціальної роботи. Функції і професійні ролі соціального працівника. Цінності сучасної соціальної роботи. Етичні принципи соціальної роботи. Базові методи соціальної роботи

Рекомендована література:

1. Глобальне визначення соціальної роботи // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2018. №2. – С. 96-99
2. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. №1. – С. 70-86
3. Сучасні теорії соціальної роботи: Антологія [упор. Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 160 с.
4. Фурман, А.В. Історія соціальної роботи : підручник / Анатолій Фурман, Марія Підгурська. – К. : Академія, 2018. - 160 с. : рис., табл. - (Альма-матер). - Бібліогр.: с. 154-158
5. McNutt John G. Social Work Practice: History and Evolution. URL: <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-620?print=pdf>
6. Stuart Paul H. Social Work Profession: History. URL: <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-623?print=pdf>

ОСНОВИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Поняття технологій соціальної роботи. Підходи до класифікації технологій соціальної роботи. Підходи до класифікації технологій соціальної роботи: діяльнісний, закладовий, середовищний, клієнтоцентрований.

Методи соціальної роботи, їх класифікація. Загальнонаукові та спеціальні методи соціальної роботи. Організаційні форми соціальної роботи, види, методика підготовки та проведення базових форм роботи.

Технології соціальної профілактики: моделі та стратегії. Технології соціальної терапії. Технології соціальної роботи в середовищі великого міста. Рекламно-інформаційні технології в соціальній роботі.

Рекомендована література:

1. Вайнола Р. Х. Технології соціально-педагогічної роботи : курс лекцій. К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2008. 152 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери : за ред. І.Д. Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
3. Завадська Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога : навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово», 2008. 240 с.
4. Коляда Н., Левченко Н. Технології соціальної роботи : Навчальний посібник. Умань : Візаві, 2018. 337 с.
5. Лукашевич М. П. Семигіна Т. В. Соціальна робота : теорія і практика: підручник для студентів вищ. навч. закладів К.: Каравела, 2009. 369 с.
6. Лютий В.П. Технологія соціальної роботи: конспект лекцій: Розділ 1. Загальні технології соціальної роботи. К.: Академія праці і соціальних відносин, 2003. 75 с.
7. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
8. Соціальна робота в Україні: навч. посіб. ; за заг. ред. І.Д.Зверевої, Г.М.Лактіонової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.
9. Технології соціально-педагогічної діяльності : нав. посіб.; за заг. ред. Н. В. Заверико. Запоріжжя; Запорізький національний університет, 2014. 280 с.
10. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2006. 426 с.

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ

Сутність та соціальне призначення прав людини. Міжнародні механізми захисту прав людини. Забезпечення прав дитини: особливості, складники, історія.

Законодавче забезпечення прав дітей, молоді та сімей з дітьми. Інституційна база соціально-правового захисту. Міждисциплінарна взаємодія у системі соціально-правового захисту. Позасудові інститути захисту прав

людини. Представництво інтересів клієнта. Реалізація прав дитини на участь в житті суспільства і ухваленні рішень.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>
2. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
3. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
4. Закон України «Про соціальні послуги». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
5. Конвенція ООН про права дитини.
6. Конституція України.
7. Петрочко Ж. Соціально-правовий захист. Енциклопедія освіти : енциклопедія / ред. В. Кремень. 2-ге вид. Київ, 2021. С. 948.
8. Петрочко Ж.В. Забезпечення права на сім'ю: від традицій до інновацій // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук праць. Вип. 17. Ч. 1 Київ. Івано-Франківськ : Вид. НПУ імені М.П.Драгоманова, 2013. 216 с. С. 75–82.
9. Петрочко Ж.В. Система захисту дітей в Україні: компоненти та кроки до оновлення / Особистість у просторі виховних інновацій : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. Ін-ту проблем виховання НАПН України / [За ред. І.Д.Беха, Р.В.Малиношевського, О.М.Докукіної]. Київ, 19.10.2018 р. Івано-Франківськ : НАІР, 2018. 448 с. С. 280-285.
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/585-2020-%D0%BF>
11. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 р. № 866 «Про питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF#Text>
12. Соціальна робота з вразливими сім'ями з дітьми: у 2-х ч. / З.П.Кияниця, Ж.В.Петрочко. Київ : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ АДВОКАЦІЇ

Фактори, які впливають на стратегію адвокаційної діяльності. Планування альтернативних стратегій розв'язання соціальних проблем цільових груп. Види, принципи, етапи організації та проведення адвокаційних кампаній для цільових груп. Створення та управління

адвокаційною командою. Визначення потенційних партнерів. Медійний супровід адвокаційної кампанії.

Рекомендована література:

1. Адвокасі: Практичний посібник / Упоряд.: Ганна Кіященко. К., 2009. 103 с.
2. Аналіз політики для адвокаційної кампанії : методичні рекомендації / Авт. кол.: В. Терничка, Р. Кобець, С. Панцир, В. Назарук та ін. 2014. 56 с.
3. Бринош І.В., Бойко А.М. Адвокасі в дії: кампанії, які змінюють місцеву політику. Одеська обласна організація Всеукраїнської громадської організації «Комітет виборців України». Одеса, 2014. 160 с.
4. Посібник з проведення кампаній / Пер. з англ.: Дмитро Копилов; за ред.: Ольга Веснянка. Міжнародний Фонд «Відродження». 268 с. URL: <https://www.irf.ua/files/ukr/programs/rol/AI-posibnyk.pdf>
5. Практичний посібник з питань організації роботи органів самоврядування об'єднаних територіальних громад. Модуль 2 Процедурні питання організації роботи органів місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Київ : Асоціація міст України, 2015. 49 с. URL: <https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/m2print.pdf>
6. Прокопенко О.В. Адвокаційна діяльність та некомерційне лобювання в Україні: посібник. Київ: 2017. 82 с.
7. Юрчишин Я. Адвокаційна діяльність та її особливості у роботі з парламентом Лабораторія законодавчих ініціатив. USAID. Фонд Східна Європа. 2017. 44 с. URL: <http://radaprogram.org/sites/default/files/publications/advocasi.pdf>

СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Поняття інвалідності. Концептуальні підходи та теорії поняття інвалідності. Реабілітація людей з інвалідністю. Сучасні підходи до реабілітації людей з інвалідністю. Типологія інвалідності. МКФ – міжнародна класифікація функціонування. Суб'єкти соціально-реабілітаційної діяльності. Типологія реабілітаційних центрів для людей з інвалідністю. Напрями діяльності реабілітаційних центрів.

Державні стандарти надання соціальних послуг для людей з інвалідністю. Система раннього втручання. Програми соціальної реабілітації та реабілітаційні практики в роботі з людьми з інвалідністю. Форми та інноваційні практики роботи з людьми з інвалідністю.

Рекомендована література:

1. Гуляєва Л., Головка Я., Філь Г., Семигіна Т. Молодь з інвалідністю і соціальні медіа: державна політика, проектна діяльність, інклюзія: Монографія. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 144 с.
2. Електронний ресурс: Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України, док. № 2961-IV, ред. від 31.12.2020. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>
3. Електронний ресурс: Про соціальні послуги : Закон України, док. № 2671-VIII від 17.01.2019. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
4. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / заг. ред. проф. І.Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
5. Іванова І. Б. Соціальна робота з людьми з особливими потребами : навч. посіб. Київ : Задруга, 2011. 416 с.
6. Інформування населення про соціальні послуги та реабілітаційні послуги : метод. посіб. / Т. Семигіна, Г. Коришова, О. Іванова ; проект ПРООН «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». Київ : К.І.С., 2013. 104 с.
7. Розвиток центрів реабілітації дітей та молоді з інвалідністю в Україні (90-ті рр.ХХ - початок ХХІ століття) : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд.пед.наук. Спец.13.00.05-соціальна педагогіка / Л. І. Остролицька ; Київський університет імені Бориса Грінченка (Київ). - : КУ імені Б.Грінченка, 2021. - 20 с.